

2.4 Az alapelvek a gyakorlatban: illeszkedés a világgazdasághoz

Az elmúlt évtizedben, a gazdasági rendszerváltással **a régi-új politikai vezetőréteg a nemzetközi pénzhatalom zsoldjában és érdekében tönkretette mind az ipart, mind a mezőgazdaságot.** A privatizációval 2 millió munkahelyet szüntettek meg. (Az Állami Számvevőszék: *Privatizáció Magyarországon* c. tanulmányának megállapítása.) Az ipar részesedése a nemzeti össztermékből 41%-ról 30 %-ra esett vissza, nem a gazdaság növekedése miatti arányváltozás okán, hanem az ipari termelés szándékolt szétverése miatt. A megrendelt, értelmetlen pusztítás döntő módon járult ahhoz, hogy a bruttó hazai termék 1989 évi szintjét csak 2000-ben sikerült újra elérni. (Ismerve a GDP-számítás fonákságait, joggal becsülhetjük, hogy a magyar társadalmat szolgáló gazdaság szintjén a hanyatlás ténylegesen sokkal nagyobb volt.) Bár a gazdaság növekedése általában nem célja a természettel való harmóniát is figyelembevevő gazdaságpolitikának (lásd az 1. fejezetet), e hanyatlás ellensúlyozására évtizedes távlatban olyan gazdaságpolitikát kell folytatni, amely – a minőségi tényezők mellett - helyreállítja azt a mennyiségi szintet is, amely szükséges a szegénység, a nyomor megszüntetéséhez, hazánk valamennyi lakosának létbiztonságához.

A GAZDASÁGFEJLESZTÉS ALAP-RÉTEGE: A KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÓK ÉS A GAZDÁK

A magyar gazdaság 90%-a már magántulajdonban van, miközben az új kapitalizmus a társadalom nagyobbik felét még a „létező szocializmus” alacsony szintjén sem képes eltartani. A gazdaság fejlesztésére nem célravezető külföldi tőkések behívni, mert az eredményt úgyis kiviszik. A hazai úrgazdagokra sem lehet számítani, mert könnyen (jobbára tisztességtelenül) szerzett tőkéjüket inkább a pénzpiacon kamatoztatják, mint a hozzáértést, szorgalmat, a haszonszerzésben önmérsékletet igénylő termelésben. A gazdaság fejlesztésében elsősorban a kis- és középvállalkozókat és a gazdákat, azaz a saját teljesítményre támaszkodó vállalkozókat érdemes számításba venni, már csak azért is, mert a munkahelyek többségét a mai viszonyok között is ők adják a társadalom számára.

AZ ÁLLAM FELADATA

A liberálisoknak az a követelése, hogy az állam legyen kicsi, és vonuljon vissza a gazdaságból, a közérdek szempontjából értelmetlen. **Külföldi tőkések és a teljesítmény nélkül vagyont szerzett belföldi úrgazdagok sohasem fogják Magyarországon az erős gazdaságot mindnyájunk hasznára fölépíteni.** Ezt a népet szolgáló közhatalomnak kell szerveznie, irányítania, és ennek révén kell megteremteni a boldogulásunkhoz szükséges költségvetési forrásokat, nem adóprés, és külföldi hitelek útján.

A munkahelyeket újrateremtő és a termelt értéket itthon tartó hazai ipar felélesztésének fő eszközei:

- * vagyonelszámoltatás és a privatizáció felülvizsgálata (lásd a 3. pontot),
- * a meglévő ipari kis- és középüzemek és a mezőgazdaság felvirágzásának elősegítése, továbbá új kis- és középvállalkozói kezdeményezések serkentése és támogatása, valamint
- * a nagyipari hagyományainkra, és az ebből eredő, még meglévő, szellemi erőkre támaszkodva nagyüzemek létesítése állami kezdeményezéssel és segítséggel.

KÉTRÉTEGŰ IPAR

Az ipari kis- és középüzemek jelentős része természetes módon, helyi erőforrásokból táplálkozik, a helyi piacra termel, és az általános- és termékpályaszövetkezetek hálózatába illeszkedik. Ezek alkotják a hazai ipar *helyi rétegét*, amelyek számára helyi beágyazódásuk piaci biztonságot ad.

A nagyüzemek is jelentős mértékben támaszkodnak a hazai fogyasztók szükségleteire, de módjuk van rá, és helyes, ha törekednek arra, hogy külpiacon is megjelenhessenek versenyképes termékeikkel. Ez a lehetőség néhány – jelentős szellemi tőkével rendelkező – középüzem számára is nyitva áll. Más kis- és középüzemek nagyüzemek beszállítóiként boldogulnak. Ezek a vállalatok alkotják a hazai ipar *versenyre nyitott rétegét*.

A két réteg közti határvonal nem merev, pl. helyi kis- és középüzemek helyi beágyazottságuk mellett egyes nagyüzemek beszállítói is lehetnek; egy-egy a helyi gazdaságban megerősödött cég, egy-egy kiemelkedő tehetségű vállalkozó és/vagy műszaki szakember vezetésével külpiacon is megvetheti a lábát és akár nagyüzemmé is fejlődhet, hiszen erre a természetes gazdaság tulajdonrendszere és a társadalmasított hitelrendszer lehetőséget ad. A magyar gazdaság kialakult helyzetében azonban nem számíthatunk arra, hogy nagyobb arányban, tehetséges kisvállalkozók pályasikere révén szülessenek újjá a külpiacon is versenyképes nagyüzemek, mint hajdan, Weiss Manfréd idejében. Időnk sincs, hogy erre várjunk, és a nemzetközi versenytársaktól független, hazai induló-magántőke sem áll rendelkezésre. Ezért ennek a nagyüzemi újjászületésnek szervezése és indulótőkével való ellátása állami feladat, nagy mértékben támaszkodva a lerombolt és kisajátított nagyüzemekből kiszorult, még élő, munkaképes, magas szakmai színvonalú és tisztességes munkához szokott gazdasági és műszaki szakemberekre, akik maguk mellé vehetik, kinevelhetik az új generáció egyetemekről nemrég kikerült, rátermett képviselőit is. Ennek során kell elérni azt is, hogy a stratégiai jelentőségű vállalatok (pl. az energetika, a tömegközlekedés, a hírközlés, a vízellátás vállalatai) ismét köztulajdonba, a társadalom ellenőrzése alá kerüljenek.

Az állami szervezésben és támogatással újjászületett nagyüzemek tulajdoni viszonyait illetően – néhány éves átmeneti idő után – a természetes társadalom tulajdonrendszeréhez igazodva kell eljárni. (Sok példa mutatja, hogy az állam, mint tulajdonos nem szükségképpen rossz gazda.)

Új, versenyképes termékek bevezetésére nyújt lehetőséget a magyar innovatív szellemi vagyon értelmes hasznosítása. Ennek számbavétele, munkába állítása a kialakult helyzetben ugyancsak állami feladat, hiszen a hazai új tőkések azonnali gazdagodási hevülete használhatatlan az újító fejlesztésekhez, a külföldiek pedig nem Magyarországnak tartogatják innovatív projektjeiket. A kutatás támogatása is az állam feladata, mint ahogy a globalizáció zászlóshajójának tekintett Amerikai Egyesült Államokban is javarészt közpénzek táplálják a kutatásokat. Félvezető-ipar, számítógép-ipar, űrkutatás, genetikai kutatások, stb.)

A nagyüzemi réteg újjászületése is hozzájárul majd ahhoz, hogy az ésszerűen kiváltható import megszűnjék. Ez is jelentős tényezője lesz a kereskedelmi és fizetési mérleg kiegyensúlyozásának, az eladósodás megállításának, a munkanélküliség megszűnésének.

AZ IPARI ÚJJÁSZÜLETÉS INTÉZMÉNYEI

A magántulajdonú gazdaságot segítő, kiegészítő állami termelői vagyon létrehozását egy Fejlesztési Hivatalra kell bízni. Feladata a felsorolt szempontok és a szükséglet alapján új termelő és szolgáltató egységek létrehozása. A létesített vállalkozások 5 év után termelészövetkezetek, vagy dolgozói önkormányzati szervezetek (MRP), vagy települési önkormányzatok elidegeníthetetlen tulajdonába kerülnek. Szükség van egy Állami Vagyonkezelő Intézményre is. ***Az állami vagyon működtetése éppúgy lehet hasznos hajtó, mint a magántulajdonú, ha hozzáértő, szorgalmas és tisztességes vezetők irányítják.*** A közhatalmi szervezetek kötelessége, hogy legalább olyan gondossággal őrkdjenek megbízottaik munkája fölött, miként azt a tőkések teszik.

2.5 Rendszerváltás az agrárpolitikában

AZ AGRÁRPOLITIKA CÉLJAI

Elsőrendű cél: A lakosság ellátása elegendő, egészséges élelmiszerrel, és részben (bio-)energiával, mégpedig az alulról épülő (szubszidiáris) gazdaság módszerével. Ezen azt értjük, hogy egy ország vagy régió lakosságát – amennyire a természeti feltételek megengedik – helyi forrásokból, és nem távoli importból kell ellátni létfontosságú élelmiszerekkel és energiával. Japánban, ahol a mezőgazdaság támogatása többszöröse annak, amennyiért a megfelelő mennyiséget a világpiacon be lehetne szerezni, hallani sem akarnak arról, hogy ne védjék élelmiszer-önellátásukat. A nyugat-európai fogyasztó a hazai mezőgazdasági termékekért a világpiaci ár kétszeresét fizeti.

A második cél: a vidék megőrzése és fejlesztése: a vidéken élő lakosság jövedelemszerzési lehetőségeinek javítása; a vidéki közösségek, a táj és a kultúrhagyományok megőrzése, fejlesztése. Ha ez háttérbe szorul, tovább folytatódik az agrártársadalom tőkés nagyüzemek tulajdonosaira és bér munkásokra tagolódása. A gyengébb földeket nem művelik meg, a lakosság a városokba települ, nagyon drága infrastruktúra-szükséglettel, miközben nagy területek elnéptelenednek. Mindez többbe kerül a társadalomnak, mintha a mezőgazdaságba némi pénzt szivattyúznak. (Simó Tibor szociológus nyomán, Magyar Nemzet 1995.7.8.)

Harmadrendű cél: olyan agrárexport, amely osztársadalmi szinten gazdaságos. Egy illusztráló példa az osztársadalmi gazdaságosságra: Tegyük fel, hogy egy mezőgazdasági művelésre alkalmas, de – belföldi szükséglet híján – parlagon heverő földrészlet tájértékének fenntartása évi 1 millió forintba kerül. E földrészleten „szelíd” technológiával, 1,5 millió forint önköltséggel – amely a szükséges munkabéreket is magában foglalja – bizonyos mennyiségű piacképes termék állítható elő. Ha ez a termék a külfiacon 1 millió forintért értékesíthető, nyilvánvaló, hogy ésszerű fenntartani a termelést és az exportot évi 0,5 millió forintos támogatással, mert így olcsóbban biztosítottuk a tájmegőrzést.

A MEZŐGAZDASÁG TÁRSADALMI SZEREPE

A mezőgazdaság nem egy az ágazatok között, hanem a lakosság fizikai létének alapja, és – a mezőgazdasághoz ezer szállal kapcsolódó vidéki életformáival együtt – a nemzet karakterének, kulturális azonosságának meghatározó tényezője. Ennél fogva – az USA, Japán, a nyugat-európai országok és minden kultúrállam példáját követve – a magyar agrárpolitikát is alá kell rendelni azoknak a követelményeknek, amelyeket társadalmunk – mint harmonikus emberi közösség, és egyben mint a magyar kultúrközösség – fennmaradása és virágzása támaszt. A mezőgazdaság társadalmi súlya messze nem

jellemezhető olyan mutatókkal, mint pl. a főfoglalkozású mezőgazdasági dolgozók aránya az összes kereső között, vagy a mezőgazdasági termelés közvetlen hozzájárulása a bruttó nemzeti termékhez (GDP-hez). Hazánkban a lakosság fele lényegében falusi létformában él. Még városaink külső kerületeiben is jellemző a vidéki életforma.

AZ AGRÁRIUM KÖZGAZDASÁGI SAJÁTOSSÁGAI

A mezőgazdaságot mint gazdasági ágazatot is alapvetően meg kell különböztetnünk a gazdaság többi ágazatától, elsősorban a következők miatt:

/a/ A mezőgazdaság közvetlen alapja a föld, amely nem egyszerűen termelési tényező, hanem az emberi lét adott méretű, nem bővíthető természeti feltétele, színhelye, amelyet minden nemzedéknek meg kell őriznie a következő nemzedékek számára.

/b/ A hazai mezőgazdaságot minden fejlett ország határozottan védi az import-versenytől, és egyben kiemelten támogatja a hazai mezőgazdasági termékek exportját. A mezőgazdasági termékek világpiaca tehát az egyensúlyi elméletekhez képest nagy mértékben eltérített piac, messze nem érvényesek rá az iskolás közgazdaságtan tételei. A mezőgazdaság támogatása az OECD országokban 1980 és 1994 között az ott termelt nettó érték 30%-áról 50%-ra nőtt. Ezen belül is legmagasabb Japánban (76%). Ott pl. a rizs felvásárlási ára közel tízszerese a világpiaci árak.

/c/ A mezőgazdaság szerves jellegéből eredő sajátos ciklusok: az éves vegetációs ciklus; a néhány éves ciklusok (pl. vetésforgó); és az évtizedes ciklusok (ültetvények, fajtanemesítés).

/d/ A mezőgazdaságot ember által nem befolyásolható, gyakran ki sem számítható, sajátos kockázatok terhelik, mint az időjárás és a fertőzések.

A MAGYAR AGRÁRTÁRSADALOM KÉT HAGYOMÁNYOS RÉTEGE

Van egy rétege, amely – nemzedékek évszázados *maga-ura paraszti* életének szellemi és erkölcsi öröksége folytán – hagyományosan képes az önálló vállalkozásra, és igényli is az ezzel járó szabadságot és vállalja az ezzel járó kockázatokat; és van egy olyan rétege, amely *cselédi-bérmunkás* hagyományai folytán inkább szakszerű irányítást és biztonságot igényel. A magyar jog- és gazdasági rendnek mindkét réteg számára biztosítania kell a szabad életforma-választás és az abban való boldogulás lehetőségét.

BIRTOKPOLITIKA

A társadalmi egészség szempontjából a mezőgazdaság legkedvezőbb szervezeti kerete a családi gazdaság. Az államnak elő kell mozdítania, hogy minden család, amely a maga-ura paraszti életformát választja, hozzájuthasson ennek gazdasági, szervezeti és információs feltételeihez. Ugyanakkor nem szenvedhetnek hátrányos megkülönböztetést azok a mezőgazdasági termelők sem, akik termelőszövetkezetekbe kívánnak szerveződni.

A *tőke-bérmunka viszonyon alapuló nagyüzemek* a mezőgazdaságban nem kedvezőek a társadalmi egészség szempontjából.

Minden segítséget meg kell adni azoknak a családoknak, akik – választott életformaként, vagy más lehetőség híján – egy földrészlet megművelésével és állattartással maguk akarják megtermelni a létfenntartásukhoz szükséges élelmiszerek javarészét. (Szociális

gazdálkodás.) „... a házikertben termelt zöldség termelői költsége lehet akár háromszorosa egy szakosodott gazdaságban termeltnek, mégis olcsóbb a termelőnek, mivel a gazdag fogyasztói társadalmakban a bolti zöldségáraknak legfeljebb hatoda a termelői ár.” (Kopátsy Sándor „Az elfelejtett falu” C.E.T. 1996.)

TERMÉKPÁLYA-INTEGRÁCIÓ (Vertikális fejlesztés.)

Elő kell segíteni, hogy a mezőgazdasági alapanyag-termelők meghatározó ellenőrzést és befolyást szerezzenek és tartsanak fenn az alapanyagok felvásárlása, tárolása, feldolgozása és forgalmazása terén. Ennek megfelelő demokratikus kerete lehet a *termékpálya-szövetkezet*. Az egy ágazathoz tartozó termékpálya-szövetkezeteknek együtt kell működniük az agrárium külpiazi versenyképessége érdekében, és ezt az államnak megfelelő gazdasági diplomáciával is tevékenyen támogatnia kell.

AGRÁR-OLLÓ

Az állam feladata úgy befolyásolni a gazdasági folyamatokat, hogy a mezőgazdaságban használatos eszközök és anyagok alapvető terményekben kifejezett ára ne legyen magasabb a nyugat-európai színvonalnál. Röviden: záruljon az agrárolló.

RENDSZERSZEMLELET

Az agrárgazdaság és a lakosság életfeltételeinek összefüggő elemeit rendszerszemleletben kell modellezni, és ennek alapján kell ezen elemekre vonatkozó egységes rendszert alkotó politikát kialakítani. Például összefüggő rendszernek kell tekinteni a következők együttesét: az olajsmag-termelést, a takarmány-termelést, az állattenyésztést, az étolaj- és háztartási vegyipart, a lakosság ellátását fehérjével és háztartási vegyiárukkal, az ezekkel kapcsolódó szállítást, bel- és külkereskedelmet, finanszírozást és azt a tulajdonosi-érdekeltségi struktúrát, amelyben mindez végbemegy.

2.6 Rendszerváltás az energiapolitikában

A legfontosabb kiinduló adatok: A magyar villanyáram-termelés 2003 folyamán 34 Mrd kWó. Ebből önfogyasztás, hálózati és transzformálási veszteség 6,7 Mrd kWó. Importáltunk 9 Mrd kWó áramot. Hazai felhasználás 34,5 Mrd kWó villanyáram, több mint 1000 Mrd forint értékben, ennek előállítási költsége 200 Mrd forint. Exportáltunk 2 Mrd kWó villanyáramot. Az energiaforrások felhasználása terén a több évtizedes, csoportérdekeket szolgáló energiapolitika miatt igen nagy a pazarlás, a hazai természeti adottságok ki nem használása, és az energiafogyasztók (tehát az egész lakosság) szemérmetlen sarcolása. Példaképpen idézünk néhány adatot:

A privatizáció óta a villanyárakat háromszorosára emelték. A privatizált vállalatok 1997 és 2003 között 288 milliárd forint adózott nyereséget könyveltek el. Ebből azonban – ígéretük ellenére – nem fejlesztettek. Az állam az adókkal 300-400 milliárd forint bevételhez jutott. Vásárlóerőben számítva a lakossági villanyár nálunk 31%-kal magasabb az uniós átlagnál. Az állam és a magántulajdonos közös érdeke a minél magasabb ár, hiszen az egyiknek profitból, a másiknak adóból lesz több bevétele. A privatizált villany-iparból 22000 ember vált munkanélkülivé.

Ha egyáltalán nem gondolunk a küszöbön álló tudományos áttörésre, csak a már kipróbált, működő, bizonyítottan a tömegek létbiztonságát, életszínvonalát javító műszaki megoldásokkal számolunk, akkor is nagy valószínűséggel becsülhető, hogy a társadalmat

szolgáltató, szakszerű energiapolitikával néhány év alatt a magyar társadalom életszínvonal-javításának, ezen belül a gazdák jövedelemnövelésének jelentős forrása lehet az energiapolitikai rendszerváltás. Ennek szakszerű, rendszerszemléletű kidolgozása több intézetben, több tucat szakember összehangolt, megfeszített munkáját igényli, messze meghaladja a Fennmaradás Műhely lehetőségeit. Ezért az alábbiakban csak egyes „építőköveket” mutatunk csak be, amelyek azt is szemléltetik, hogy az energetikai rendszerváltáshoz egyes helyi közösségek már a közhatalom-váltás előtt is hozzáfoghatnak. (Forrás: Mérnök Újság 2005/1, Zvolenszky István cikke.)

- * A kukorica-termés bioprodukciós mutatói – szem- és szártermést figyelembe véve – 20-80%-kal felülmúlnak minden, ma újszerűnek mondott energiafű, energiaerdő produkciót. A fölény még nagyobb, ha az etilalkohol (üzemanyag-alap) termelést is beszámítjuk. A komplex folyamat: szemes kukoricából kisüzemekben alkoholt állítanak elő (megyénként kellene egy-egy bioalkohol gyárat telepíteni), a szeszmosléket a környék szarvasmarha-telepein feleltetik, a trágyából és a kukoricaszárból biogázt fejlesztenek, amit felhasználnak az alkohol előállításához, a biogáz felesleget eladják, a biotrágyát visszaadják a termőföldnek. **1 millió hektár szántóföldön, amit az EU erdősíteni akar, megtermelhető Magyarország és Szlovákia motalko (alkoholos-üzemanyaga) alapanyaga.**
- * 24 éve az Agárdi Mezőgazdasági Kombinát alapító vezérigazgatójának eredményes kijárása folytán fél év alatt felépítették, beüzemelték és kimérték Európa első kukoricaszár tüzelésű, 2300 kW teljesítményű hőközpontját. - Dániában egy szalmával üzemelő kombinált hőerőmű 2000 lakost lát el távfűtéssel. A szalmáért a búza árának felét kapják a beszállítók. - Ez idő szerint nem hasznosítjuk a szalma 50%-át, a kukoricaszár 80%-át, a keletkező istállótrágya 50%-át, azaz 3 millió tonna olaj-egyenértéket.
- * A biomassza energetikai felhasználásában a biogáz-előállítás fontosabb, mint az égetés. Bár a biogáz egyharmad-annyi elsődleges energiát ad, mint az égetés, de a biogáz-fermentorokban keletkező biotrágya talajerő-visszapótlásban, földgázból készült nitrogén-műtrágya kiváltásában visszaadja az elvesztett energiát.
- * A mezőgazdasági melléktermék-mennyiség – melyet az ötvenes években még 90%-ban betakarítottak – energetikai értéke meghaladja a hazai szénhidrogének éves termelését. Az olaj-gáz lobby tehát ellenérdekelt az ebben lévő lehetőségek kihasználásában. Eredmény: Ma már csak 40%-ot takarítanak be. A biomassza energetikai hasznosítása a magyar energiaszükséglet 30%-át biztosíthatja.
- * A mezőgazdasági nagyüzemek az 1970-es évek elejétől fokozatosan ráálltak az USA mezőgazdasági mintáját követve, üzemanyagban, műtrágyában nagy mértékű kőolajat és földgázt fogyasztó gabonatermelésen alapuló állattenyésztésre, bár a mezőgazdaságban leghatékonyabb napenergia-hasznosítás a legeltető állattartás. A melléktermékek takarmányozása is lecsökkent.
- * Főként a szerző találmányai alapján nagy sorozatban gyártottak napenergiás zuhanyozó berendezéseket. Több mint 10 ezer m² berendezést adtak el itthon, exportáltak Nyugat-Németországba, USA-ba. Díjakat nyertek a nürnbergi, genfi, párizsi találmányi szalonokban. Egy négytagú család házára 4m²-es napkollektoros rendszert célszerű telepíteni. Ezt a rendszert egy „éjszakai” árammal működő villanybojlerrel lehet versenyeztetni. A megtérülés 5 év alatt van, de az olcsó berendezés elterjesztése – a mai gazdasági-politikai rendszerben – sem a gyártónak, sem a kereskedőnek, sem a szerelőnek, sem az államnak (az adó miatt) nem érdeke.
- * Az energiapolitikai rendszerváltásban ellenérdekelt az atomenergia-lobby 150 milliárd forintos beruházással készülni bővíteni a paksi atomerőművet. Ez elvonja az erőt a sokkal hatékonyabb bioenergetikai felhasználások kifejlesztésétől.

2.6. Rendszerváltás a közteherviselésben

AZ IGAZSÁGOS KÖZTEHERVISELÉS ÁLTALÁNOS ELVI ALAPJAI:

Az adózásra vonatkozó alábbi alapelvek nem mindegyike vezethető le közvetlenül a természetes gazdasági rend 2.1 bekezdésben ismertetett alapelveiből, mivel szükségszerűen tartalmaznak új elemeket, de összhangban vannak velük. Ebből következik, hogy nem vitathatatlanok, sőt, minden bizonnyal fejleszthetők is. Mindazonáltal úgy tűnik, hogy a természetes gazdasági rend, a kizsákmányolás-mentes, öngazgató és fenntartható polgári társadalom eszméjének jobban megfelelnek, mint a jelenlegi rendszerek. Az alábbiakban jelentős mértékben támaszkodunk dr. Gallai Istvánnak az „Adjátok meg a császárnak...” c. dolgozatára (Kaposvár, 2004.) és Dohán Mihály adórendszer-koncepciójára.

Adózási alapelvek:

- A/ Minden jövedelem csak egyszer adóztatható.
- B/ Az adórendszer tegye mindenki számára láthatóvá, hogy kik és milyen mértékben viselik a közterheket.
- C/ A vállalkozói jövedelem adómentes, munkavállalóik után közterheket nem fizetnek. A vállalkozások adóztatása indokolatlan, mert az adójukat – amilyen mértékben a piac lehetővé teszi – beépítik az árakba, tehát azt valójában a fogyasztóval, a munkajövedelemből élővel fizettetik meg. Ez átláthatatlan elem a jelenlegi rendszerben, amit a munkajövedelemből élők fizetnek, anélkül, hogy mértékével tisztában lennének. Ezen adó eltörlése továbbá megszünteti a külföldi vállalkozók előnyét, akik jelenleg nem fizetnek adót.
- D/ A személyi jövedelemnek csak a fogyasztásra fordított része adóköteles.
- E/ A kényelmi és fényűző fogyasztás erőteljesebben adóztatandó, mint a létfenntartási célú.
- F/ **Mindenki**, aki jövedelemmel rendelkezik, vagy jövedelmet élvez, köteles a felhasználásra fordítható jövedelméből a közterhek viseléséhez hozzájárulni, azaz adózni. Ez egyben a – világszerte alkalmazott - **családi adózás** elve. Az eltartottak normatív eltartási költsége csökkenti az eltartó adóalapját, aki így alacsonyabb adósávba kerül. Másfelől ez az összeg az eltartott jövedelme, amely – a megfelelő adósáv kulcsával – adóköteles. Így a család adója kevesebb, mintha csak az eltartó adózna.
- G/ A személyi jövedelemből végzett, a társadalom élete, megmaradása szempontjából hasznos befektetések adómentesek. (Pl. házépítés, adomány környezetvédelemre, munkagép, gyümölcsös telepítése.) Ilyen befektetés a **gyereknevelés** is, ezért a családi pótlékkal nem fedezett normatív gyereknevelési költség levonandó az adóalapból, az így sem fedezett normatív költség rész után pedig áfa-visszatérítés jár.
- H/ A munka nélküli jövedelmek – amíg a természetes gazdasági rend kialakulásával meg nem szűnnek – a jövedelemmel növekvő arányban (progresszíven) adóznak, esetleg a meglévő vagyon figyelembevételével is (örökösödés).
- I/ Valamely tevékenység következtében az életfeltételekre gyakorolt káros következmények csökkentése, felszámolása érdekében, valamint a társadalomra áthárított költségek fedezetének megteremtésére az állam jogosult különleges adók, vagy pontosabban adójelleggel befizetendő díjak kivetésére (ökoadó, gépkocsi súlyadó, útdó, stb.). Ilyen adókat csak azzal a feltétellel szabad kivetni, hogy az eredményét ne lehessen a meghirdetett célon kívül másra felhasználni, és csak olyan esetben, amikor más mód nincs a tevékenység káros következményeinek az orvoslására. Ez csak úgy valósítható

meg, ha az adóhivatal ezeket a bevételeket nem a Pénzügyminisztérium számára, hanem az illetékes szakminisztérium e célra elkülönített számlájára utalja, például útdíj esetén Közlekedési Minisztériumnak az útfenntartási keretére. Ha ennek a díjnak a mértékét helyesen állapították meg, akkor a szállítási díjak a tényleges társadalmi költségeket fogják tükrözni.

J/ A végrehajtó hatalom az adóbevételek felülvizsgált felhasználásával köteles az adófizetők felé elszámolni.

K/ Az Alkotmányban rögzítendő az államhatalom adóztatási jogkörének a korlátjai. A költségvetési törvény megsértése ugyanolyan bűntény, mint minden más súlyos, az egész társadalomra káros törvénysértés.

ADÓNEMEK

Az igazságos közteherviselés érdekében (más szóval a természetjog, a természetes gazdasági rend erkölcsi alapja érvényesítéseként) kivetendő adónemek:

* A földjáradék közcélokra való elvonását szolgáló *földérték- (telekérték-) adó*, amelynek szerepét a földtulajdon társadalmasítása során fokozatosan a *földbérleti díj* veszi át.-- A *földjáradék* egy adott földrészlet fekvése, piacközelsége, termőképessége stb. miatti hozamtöbblete a legrosszabb még megművelt földrészlet hozamához képest, amely tehát nem a földet megművelő érdeme.

* Az erőforrásokhoz való hozzáférés esélyegyenlősége érdekében kivetendő *örökösödési adó*.

* A gazdaságba vissza nem forgatott (fejlesztésre, bővítésre be nem fektetett, tehát elfogyasztott) jövedelem után fizetendő *személyi fogyasztási adó*.

* A luxus- (egyben zömmel import-) áruk *magas általános forgalmi adója*, amely a szociális feszültségek csökkentését és egyben az import fékezését szolgálja.

* A létfontosságú cikkek (egyben zömmel hazai termékek) csak abban az esetben terhelendők *általános forgalmi adóval*, ha az előbb felsorolt adónemek nem fedezik a szükséges közkiadásokat, és ebben az esetben is alacsony kulccsal.

* Az *ökoadó*k nem a hagyományos közfeladatok (közbiztonság, egészségügy, közoktatás, stb.) költségeinek fedezését, hanem a természeti környezet helyreállítására és fenntartására való ösztönzést szolgálják.

FÖLDÉRTÉK-ADÓ, TELEKÉRTÉK-ADÓ

(a földjáradék elvonásának módja a földtulajdon társadalmasítása előtt).

A hagyományos pénzrendszerben a megtakarítók hajlanak arra, hogy a jövőbe átmentendő pénzüket föld/telekvásárlásba fektessék. Ezt a *spekulációs föld/telekvásárlást* meg kell különböztetnünk a *vállalkozói föld/telekvásárlástól*, amikor a vásárlónak az a célja, hogy a földből bérbeadással vagy saját műveléssel húzzon hasznót, a telket valamilyen ráépítéssel hasznosítsa. A spekulációs föld/telekvásárlás ellene hat a gazdasági virágzásnak, mert elvonja a földet/telket azoktól, akik valamilyen társadalmi igény kielégítése (pl. élelemtermelés, lakásépítés) céljára használnák. Az ilyen spekuláció ellen is hat a *föld/telekérték-adó*, amely terheli azt a tulajdonost, aki nem hasznosítja és eladni sem akarja földjét/telkét.

A *föld/telekérték-adó mértéke* elvileg a földjáradék, azaz az a bérleti díj, amely a *bérlet-piacon* a kereslet-kínálat törvénye szerint alakul. Amíg a földrészletek jelentékeny része nem kerül - a települési önkormányzatok elővételi joga folytán - köztulajdonba, és így az önkormányzatok nyilvános árverései során nem követhető nyomon kellő biztonsággal a földjáradék alakulása, a föld/telekérték-adót az ingatlanforgalomban megmutatkozó, kb. 3-

évenként korrigálandó forgalmi érték évi 0,5%-ában ajánlatos kivetni. (A föld/telekértéket a létesítmények /ültetvények, építmények/ értéke nélkül kell számítani.)

A természetjogból következik, hogy nem terheljük telekérték-adóval:

- /a/ a tisztességes polgári életvitelhez szükséges lakás ill. családi ház közepes méretű telkét;
- /b/ a családi méretű iparűzéshez szükséges, ill. a parasztpporta által elfoglalt telket;
- /c/ a haszonnyerés nélküli, közszolgálati intézmények (templomok, múzeumok, iskolák, stb.) telkét. Ezeket összefoglalóan *szociális adómentességnek* nevezzük.

A szociális igazságosság szolgálatán túl várható további kedvező társadalmi hatások:

- /a/ Értelmetlenné válik a földterületek hasznosítatlan tulajdonlása.
- /b/ A földjét nem-maga-művelő tulajdonost ösztönzi arra, hogy eladja a földjét, amely így - az elővételi joggal rendelkező települési önkormányzaton keresztül - ahhoz kerül, aki maga műveli. Röviden: meggyorsítja a földek társadalmasítását és a - tartósan bérlő - családi gazdaságok elterjedését.

A FÖLDJÁRADÉK ELVONÁSÁNAK MÓDJA

A FÖLDTULAJDON TÁRSADALMASÍTÁSA UTÁN (S. Gesell javaslatát követve) ...

...a következő: A területi önkormányzatok *árverésen* adják bérletbe a földrészletet annak, aki a legtöbb bérleti díjat ígéri, és megfelel a törvényes feltételeknek. (A törvényes feltételek tekintetében érdemes a *dán példát* figyelembe venni.) A bérleti szerződés *mozgó bérleti díjat* állapít meg. Ez azt jelenti, hogy néhány évenként törvényben szabályozott eljárással megállapítják, hogyan alakult az árveréseken az adott jellemzőkkel rendelkező földrészlet bérleti díja (hogyan változott a földjáradék), és ezzel módosulnak (nőnek vagy csökkennek) a korábban megkötött bérleti szerződések alapján fizetendő összegek.

ÖRÖKÖSÖDÉSI ADÓ

A jelenlegi rendszer igazságtalanságát dr. Gallai István idézett könyvében a következő példával mutatja be: „Meghal a faluszei szoba-konyhás kis családi ház tulajdonosa, a házat a felesége öröklí. Az illetékhivatal azonnal és irgalmatlanul kirója az özvegyre az örökösödési adót, amit ráadásul még telekkönyvileg rá is terhel az ingatlanra. – Egy öregedő milliomos gyártulajdonos vissza kíván vonulni az aktív munkától. Behívátja a fiát az irodájába, kinyitja a páncélszekrényt és így szól: «Nézd fiam, itt vannak a gyár bemutatóra szóló részvényei. Ezek eddig az enyémekek voltak. Mostantól a tiéd, jól gazdálkodj tovább.» Milliárdos vagyon ment át egy pillanat alatt a régi tulajdonos kezéből az új tulajdonos kezébe, titkosan, kézen-közön, és a társadalom ... egyetlen fillér ajándékozási illetéket nem kapott!” Gallai megállapítja, hogy ezen igazságtalanság megszüntetésének a mai Magyarországon két döntő akadálya van:

/a/ „az anonim, név nélküli vagyonbirtoklás lehetősége”;

/b/ „az értékpapírok öröklésének, ajándékozásának örökösödési illeték- (adó-) mentessége”. Ezt a két akadályt meg kell szüntetni! (A megszüntetés megfelelő módját Gallai idézett könyve részletesen ismerteti.) E két akadály megszüntetése egyben megteremti az igazságos *személyi jövedelemadóztatás* lehetőségét. Ez egyben a gazdasági társaságok – mint jogi személyek – jövedelem-adóztatásának eltörlésével jár együtt. (Az örökösödési adóval kapcsolatos többi kérdést a 2.2 pontban **ÖRÖKLÉS** címszó alatt tárgyaljuk.)

IGAZSÁGOS SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓZTATÁST! (E pontban Dohán Mihály és Gallai István javaslatát közvetítjük.)

Legyen Személyi Fogyasztási Adó (SZFA, ejtsd: SzeFA) a Személyi Jövedelemadó (SZJA) helyett! Ennek alapelve: Csak a személyes fogyasztásra fordított jövedelem adózik! A gazdasági szférába visszaforgatott, illetve onnan fel sem vett jövedelem adómentes. Ezzel szemben a gazdasági szférából kivont vagyoni érték – amennyiben személyi fogyasztási célokat szolgál – SZFA-köteles.

Mivel minden keletkező jövedelem – a névtelenség felszámolása után – névre szóló, ezért a forrásadók megszűnnek. Minden jövedelem annál adózik, aki a jövedelmet, pontosabban annak személyi fogyasztásra felhasznált részét élvezi. Az eddigi forrásadók kifizetői évváraskor értesítik az adóhivatalt és az adóalanyt, hogy ilyen és ilyen adószámú kedvezményezettnek ennyi és ennyi osztalékot, hozamot, kamatot, jövedelmet stb. fizettek ki az év folyamán, az adóalany pedig ezeket az éves jövedelembevallásban szerepeltetni köteles. A jövedelmek – bármilyen forrásból származzanak is – az adózónál az éves SZFA bevallásban összegeződnek. Az így összegezett éves jövedelemből ezután levonásra kerülnek a gazdasági szférába az adózó által befektetett összegek, és *csak az ezután fennmaradó, tehát a személyi fogyasztásra került jövedelemrész adózik a SZFA szabályok szerint.*

A gazdasági szférát tágan kell értelmezni. Beletartozik ebbe a körbe a szorosan vett ipari, kereskedelmi és szolgáltató vállalkozásokon kívül a mezőgazdasági termelést szolgáló, és a lakáscélokra szolgáló ingatlanvagyon is. Befektetésnek számít minden értékteremtő és értékbővítő beruházás és jelentős felújítás, ami a fenti körben történt, vagy történik.

A SZFA családi adó, nagysága szoros összefüggésben van a családban egy főre eső fogyasztás nagyságával.

További feladat a SZFA progresszivitásának erőteljes fokozása. Jelenleg az SZJA-ban a legfelső sávban az adókulcs 42%. Ezt a legfelső sávot tovább kell osztani újabb sávlépcsőkre úgy, hogy az így létrejövő új legfelső sávban az adókulcs elérheti akár a 80%-ot is. Tapasztalat, hogy a nagy jövedelmű emberek jövedelmüknek egyre magasabb hányadát visszaforgatják a gazdasági szférába. Így ezek az igen magas kulcsú sávok mégsem érintik őket. Ha ellenben valaki mégis arra szánja el magát, hogy vásárol az Adrián – személyes pihenési célokra – egy luxusjachtot, ám tegye, de akkor fizesse meg utána a SZFA-t, a 80%-os adókulccsal.

(A SZFA nemzedéki megosztását lásd a 2.8 pontban.)

A VAGYON ALKOTMÁNYSÉRTŐ TITKOSSÁGA

A bemutatóra szóló részvényekről és kötvényekről nem lehet tudni, hogy ki/kik a tulajdonosuk. Ismét Gallai Istvánt idézzük: „A névtelenség bevezetésétől kezdve (1870-es évek) nem lehetett megtudni, hogy egy gyár, vagy egy vállalat kinek a tulajdona. A nyilvánosság előtt, a dolgozók előtt a háttérben maradó titkos tulajdonosoknak csak a fizetett alkalmazottai (igazgatók, cégvezetők, stb.) jelennek meg képviselőként. ... Megszületik a név nélküli tőke, a titkos tőke, ... amely nem visel semmilyen felelősséget, mert nincs mód a felelősségre vonásra. Kivonja magát az igazságos közteherviselés alól, mert legfeljebb lineárisan adóztatható a nyeresége. Ez azt jelenti, hogy a kis összegű tőketulajdonos ugyanolyan %-ban viseli a közterhet, mint a milliomos vagy milliárdos tőketulajdonos. ... Ez azt is jelenti, hogy Magyarországon az 1870-es években született, a liberális vadkapitalizmus lényegét megtestesítő rendelkezések mind a mai napig érvényben vannak! ... a liberális vadkapitalizmus 120 éven át (benne a kommunizmus 40 évén is át!),

egészen a mai napig meg tudta őrizni létének e két alappillérét, alapfeltételét."

A mai „alkotmányosság” a vagyona vonatkozó adatok tekintetében kettős mércét alkalmaz. Gallai idéz az Alkotmánybíróság indokolásából: *„A vagyona vonatkozó adatok az ember magánszférájába tartoznak és személyes adatoknak minősülnek.”* Ennek értelmében a telekkönyvi nyilvántartásokat azonnal meg kellene semmisíteni, hiszen a telekkönyv nem más, mint az ingatlanvagyona tulajdonjogára vonatkozó adatok folyamatos, nyilvános közzététele! Tovább idézzük Gallait: *„A fejlett ipari államok legtöbbségében már az értékpapír-vagyon kialakulásának kezdeti stádiumában felismerték azt, hogy a vagyontulajdonlásnak ez az új formája is nyilvános kell, hogy legyen, nem lehet rejtett, nem lehet titkos. E felismeréstől vezetve ezekben az országokban a részvények, kötvények, bankbetétek, általában az értékpapírok mind eleve névre szólóak. Ahol ettől eltérő volt a kezdetben kialakult gyakorlat, azóta már ott is megszűnt az anonimitás, így legutóbb Svájcban és Ausztriában is.”*

FŐÁLLÁSÚ ANYASÁG

Minden anyának, míg csecsemő- vagy óvodáskorú gyermeket nevel, a költségvetésből legalább a mindenkor minimálbérnek megfelelő bér jár. Ez az időszak minden szempontból munkaviszonynak számít.

ÉVI ADÓTERVEZÉS

A hagyományos (nem ökológiai jellegű) közhatalmi feladatok költségeit fedező adózást a következő módon tervezzük: Megállapítjuk a közhatalmi intézmények (kórházak, iskolák, rendőrség, nyugdíjak, stb.) még éppen kielégítő mértékét, és ennek költségeit (*kiadások*); valamint a föld/telekérték-adóból, a közhatalomhoz befolyó föld/telek-bérleti díjakból, az örökösödési adóból, a pénzhasználati díjból, a luxuscikkek ÁFÁ-jából és más kisebb forrásokból várható *bevételeket*. Ha a kiadás több, a hiányt fedező mértékben megállapítjuk az alapvető közszükségleti cikkek ÁFÁ-ját és a Személyi Fogyasztási Adó (SZFA) megfelelő szintjét. Ha a bevétel több, növeljük a fejlesztésre szánt összegeket, és/vagy csökkentjük a Személyi Fogyasztási Adó (SZFA) korábbi kulcsait.

2.8 A szolidaritáson nyugvó nyugdíjrendszer visszaállítása és a személyi fogyasztási adó nemzedéki megosztása

SZOLIDARITÁSI NYUGDÍRENDSZER

A nyugdíjrendszer előző években végrehajtott jelentős mértékű magánosítása:

- /a/ a fenyegető globális pénzügyi összeomlás miatt nagy kockázatot ró a biztosítottakra;
- /b/ elősegíti, hogy a hazai megtakarítások külföldre vándoroljanak és így elveszenek a magyar gazdaság számára;
- /c/ a közbeékelődő vállalkozói haszon megcsapolja a megtakarításokat.

Ezért vissza kell állítani a *szolidaritáson nyugvó (felosztó-kirovó) nyugdíjrendszert* (ez a folyó nyugdíj-járulék-befizetésekből vagy más költségvetési bevételekből fizeti ki az esedékes nyugdíjakat, azaz nincs tartaléktőkéje), annak megfelelően, hogy a munkából kiöregedő emberekről való gondoskodás állami feladat. Ezért a természetes társadalom megteremtése során a következő intézkedésekre van szükség:

* A magán-nyugdíjpénztár-tagok egy éven belül dönthetnek a következő feltételekkel való kilépésről:

- a nyugdíjpénztári tőkeszámlájukon lévő összegből a nyugdíjpénztár visszafizeti a kincstárnak az állami költségvetésből kapott összegeket;
 - a saját befizetéseket és a munkáltatótól kapott összegeket a nyugdíjpénztár egy éven belül kifizeti a kilépőnek;
 - a kilépő az állami nyugdíjrendszer mindenkori szabályai szerint válik nyugdíjjogosulttá.
- * A magán-nyugdíjpénztárakról új törvényt kell hozni, amely ezeket teljes mértékben függetleníti az állami költségvetéstől (sem támogatást, sem garanciát nem kapnak), és tagságuk teljes mértékben önkéntes.

A SZEMÉLYI FOGYASZTÁSI ADÓ NEMZEDÉKI MEGOSZTÁSA

Baranyi Károly koncepciójának lényegét idézzük (a *személyi jövedelemadó* helyébe a 2.7 pontnak megfelelően a *személyi fogyasztási adót* – SZFA – állítjuk):

Az embert érdekeltté kell tenni abban, hogy gyermeke szülessen, ahogyan érdekelt volt ebben a hagyományos társadalmakban. Az érdekelttség abban áll, hogy a szülő tudatosan vagy ösztönösen úgy lássa, hogy a saját jövője és a gyermeke jövőbeni sorsa szorosan összefügg. Nemcsak a gyermekek száma fontos azonban, hanem az is, hogy belőle értékes embereket neveljenek. A szülő – mint minden polgár – közvetve érdekelt abban, hogy a nála fiatalabbak adófizető, tisztességes, a közterheket vállaló állampolgárokká váljanak. Ezt az érdekelttséget közvetlenné is tehetjük azzal, hogy a szülők keresővé vált gyermekük személyi fogyasztási adójának egy részét (pl. 25%-át) megkapják. (Baranyi 2001. évi számpéldája szerint egy szülőpár keresővé vált négy gyermeke után havonta – keresete vagy nyugdíja mellett - egy közepes nyugdíjnak megfelelő összeget kapna függetlenül attól, hogy már nyugdíjas, vagy még aktív, mégpedig az inflációval együtt haladó, stabil vásárlóértéken. Nyilvánvaló, hogy ez az embereket arra fogja ösztönözni, hogy gyermekeket szüljenek, őket iskoláztassák, szakmát adjanak a kezükbe, munkára neveljék. Kilábolhatunk a népesedési válságból, mégpedig művelt, a munka szeretetére nevelt ifjúsággal. (A Magyar Nemzet azt közli 2001.6.7-i hírében Szemkeő Judit politikai államtitkára hivatkozva, hogy a koncepció megvalósításán Baranyi Károly bevonásával már dolgozik a Szociális és Családügyi Minisztérium. Ez azóta – mint tapasztaljuk – lekerült a napirendről. Megvárja a valódi rendszerváltást.)

2.9 Rendszerváltás a környezetvédelemben

Az ökopolitika irányelvei. Forrás: Gyulai Iván in "A fenntartható fejlődés programja" (Magyar Természetvédők Szövetsége 1995) 37.-48.old.

KATEGORIZÁLÁS

A földrészeket a következő kategóriákba kell besorolni:

- * **Védett természeti területek:** amelyeken a természet természetes képének és állapotának megőrzése kap elsőbbséget, azaz olyan állapot, amely kívülről bevitt energia nélkül áll fenn ill. alakul.
- * **Fenntartható gazdálkodási övezetek:** amelyeken a tulajdonosok és a használók vállalják, hogy mindennemű tevékenységüket a fenntartható erőforrás-használatnak vetik alá, ill. erre kötelezettek. Ez azt jelenti, hogy figyelembe veszik a terület ökológiai eltartó és tűrőképességét, a tevékenység nem változtatja meg a terület jellegét, s abban nem

okoz visszafordíthatatlan változást. Így nem lehet olyan használati módot választani, amely megváltoztatja a terület ökológiai jellemzőit, különösen vízháztartását, mezo- vagy mikroklimáját. A terület művelési ágainak arányát a terület besorolásánál rögzíteni kell, mégpedig nem a megelőző arányok alapján, hanem az ökológiai szempontok miatt kívánatos módon.

- * **Intenzív használatú területek:** amelyek elsődleges célja emberi termelés.

A MEZŐGAZDASÁGI TEVÉKENYSÉG SZABÁLYOZÁSA

- * Ötven hektárnál nagyobb monokultúras terület nem alakítható ki. Nagyobb ilyen egységeknél ötvenhektáros részenként ötméteres, természetes elemeket tartalmazó elválasztó sávot kell létesíteni. Ez a sáv a területre jellemző fajokat kell, hogy tartalmazza és a terület jellegéhez kell, hogy igazodjék. Ilyen sáv lehet gyeper, fa, bokor, árok, stb.
- * Biológiai úton nem lebomló anyagok (növényvédő szerek, talajfertőtlenítők, stb.) használata tilos.
- * Fenntartható gazdálkodási övezetben a talaj tápanyag-utánpótlását szerves trágyákkal kell végezni.
- * Mezőgazdasági tevékenységgel kapcsolatban nem folytatható a természetes vízháztartást megzavaró tevékenység (lecsapolás, drénezés, stb.).
- * Mezőgazdasági tevékenységgel kapcsolatban tilos a tarlók, parlagterületek, valamint a termékmaradványok égetése.

AZ EGYES IPARI TEVÉKENYSÉGEK SZABÁLYOZÁSA

- * Fenntartható gazdálkodási övezetben csak olyan ipari tevékenység folytatható, amelynek kibocsátása (emissziója) nem veszélyezteti az övezet ökológiai állapotát. Eszerint kell megállapítani a kibocsátási határértékeket. Nem engedélyezhető olyan anyagok kibocsátása, amelyek halmozódásra hajlamosak, amelyek nem képesek biológiai úton lebomlani, amelyek mérgezőek (toxikusak).
- * Ipari létesítmények tervezésénél minden esetben hatásvizsgálatot kell végezni.
- * Fenntartható gazdálkodási övezetben nem szabad ipari tevékenységből származó hulladékot elhelyezni. Kivételt képezhetnek az újrahasznosítást szolgáló ideiglenes elhelyezések, ha nem veszélyeztetik a környezetet vagy az egészséget.

A BÁNYÁSZAT SZABÁLYOZÁSA

- * Nem engedélyezhető olyan bányászati tevékenység, amely rövid vagy hosszú távon megváltoztathatja a terület ökológiai jellegét, vízháztartását, pótolhatatlan élőhelyet veszélyeztet, stb.
- * Bányászati tevékenységet csak a célzott mennyiség előzetes meghatározása, a bányatelek végleges kijelölése és előre elkészített rekultivációs terv engedélyezése után lehet megkezdeni.
- * A bánya jövedelméből kell biztosítani a folyamatos rekultivációt. A rekultiváció során az eredeti állapot visszaállítására kell törekedni. Amennyiben ez nem lehetséges, a bányászat következtében előállott ökológiai körülményeknek megfelelő rekultivációt kell tervezni és megvalósítani. Pótlólagos rekultiváció tervét a szakhatóság készítteti el, a rekultiváció költségeit a tulajdonos viseli, vagy a korábbi használatra átháríthatja.

VÍZGAZDÁLKODÁS SZABÁLYOZÁSA

- * Nem folytatható olyan vízgazdálkodási tevékenység, amely az ökológiai feltételeket megváltoztatja. Kivétel: a potenciális megelőző állapot visszaállítása.
- * Minden vízgazdálkodási beavatkozást megelőzően környezeti hatásvizsgálatot kell végezni.

ÉLŐVIZEK TERMÉSZETES JELLEGÉNEK MEGŐRZÉSE

- * Nem folytatható olyan tevékenység, amely élővíz természetes voltát veszélyezteti.
- * Élővizekbe sem közvetve, sem közvetlenül nem juttatható szennyező anyag. Kivétel: folyóvizekbe, a kibocsátó forrásra megadott határértékig, biológiai úton lebomló szennyező anyagok.

ÉLŐVIZEK MEDERALAKULATAINAK MEGŐRZÉSE

- * Az élővizek természetes mederalakulatait a biológiai öntisztító képesség fenntartása és a vízi élővilág sokféleségének megőrzése érdekében fenn kell tartani, ill. szükség esetén vissza kell állítani. Élővizek forrásuktól az első településig, övezeti besorolásuktól függetlenül különleges védelmet élveznek: A mederalakulatot semmilyen okból nem szabad megváltoztatni; semmilyen szennyezőanyag nem bocsátható be, sem közvetve, sem közvetlenül; a vizet kísérő természetes társulást sem területi nagyságában, sem jellegében nem szabad megváltoztatni. Ha az eredeti állapot már nem áll fenn, a rekultiváció során, a meder-rekultiváció mellett biztosítani kell a meder középvonalától számított ötven-ötven méter távolságon mind a jobb-, mind a bal-parti területeken az eredeti társulások visszaállításának vagy visszaállításának feltételeit.
- * Vízkivétel (beleértve a forrást is) csak olyan mértékben engedélyezhető, amely az élővíz természetes voltát nem veszélyezteti. A vízkivételt minden esetben egyedileg kell engedélyezni, tekintettel az adott élővíz jellegére, ökológiai feltételeire. Olyan intenzív vízkivétel nem engedélyezhető, amely a forrás kifolyásának mennyiségét, akár csak időlegesen is meghaladja, és veszélyezteti a forrás vízgyűjtőjének eredeti vízháztartását és természetes élő közösségeit.
- * Településeken keresztül vezető vízfolyás partját úgy kell kialakítani, hogy a partok lehetőséget adjanak egy a vízfolyást kísérő, összefüggő zöld felület kialakítására. Ilyen élővízbe semmilyen ipari vagy kommunális tevékenységből származó hulladék nem juttatható, csak tisztított szennyvíz, egyedileg megállapított határértékek szerint.
- * Állóvízbe semmilyen szennyező anyag nem juttatható. Állóvizek partjain a víz szélétől számítva legalább 25 méter természetes zöld felületet kell létrehozni az állóvíz teljes területén. A meglévő természetes felületek nagysága ettől függetlenül fenntartandó.
- * Élővizekkel kapcsolatos árvízvédelmet a fentiek figyelembevételével kell végezni.
- * Élővizekbe idegen fajokat betelepíteni tilos. Kivétel: ha a fajjal való gazdálkodás indokoltan része a fenntartható gazdálkodásnak, a betelepítést hatásvizsgálat előzte meg, s a faj egyedeinek helyben tartása biztosítható.

AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS SZABÁLYAI

- * Fenntartható gazdálkodási övezetben csak *természetes vagy természetszerű*, vagy rekonstrukcióra kijelölt erdők sorolhatók. Természetes vagy természetszerű az az erdő, amely az ökotípus erdő fajösszetételének megfelelő heterogén faji összetételű, vegyes korosztályú.

- * Fenntartható gazdálkodási övezetbe sorolt erdőkkel csak *természetszerű, többcélú* erdőgazdálkodást szabad folytatni. Ez azt jelenti, hogy fenn kell tartani az ökotípusra jellemző faji és korosztályi összetételt, és össze kell hangolni a természetvédelmi, fatermesztési és üdülési (rekreációs) érdekeket. Az ilyen gazdálkodás érdekében a következő tevékenységek korlátozandók vagy tiltandók: tarvágás; monokultúrás erdők létrehozása; tájidegen, nem őshonos fajok telepítése; biológiai úton nem bomló vegyszerek használata; a kitermelt fa kiközelítését szolgáló feltáró utak létesítése; az ökotípus társulások idegen állományokra való cseréje; az erdők vízháztartását megbontó vagy befolyásoló intézkedések, mint útbevágások, lecsapolások, vízkivétel intenzifikálása, stb.

INFRASTRUKTÚRA-LÉTESÍTÉS SZABÁLYOZÁSA

- * Új utak fenntartható gazdálkodási övezetben csak különleges körülmények között létesíthetők.
- * Új út létesítésére engedély csak akkor adható ki, ha az olyan meglévő utat vált ki, amely veszélyeztet valamilyen fontos ökológiai értéket, és az új út vezetése nem sért különösebb ökológiai értékeket.
- * Új út létesítésére engedélyt a felügyeleti szerv csak környezeti hatásvizsgálat alapján adhat ki. A hatásvizsgálatnak fel kell tárnia a célzott terület faj- és egyedszám készleteit, a bio-diverzitás állapotát, az ökológiai folyosók helyzetét, a meglévő terheléseket, a várható terheléseket és azok hatásait.
- * Az út koronaszélességének és forgalmának függvényében az út kísérő-szegélyeként ún. zöld folyosókat kell kialakítani. A zöld folyosók az utat és környezetét elválasztó, természetes elemeket tartalmazó formációk, amelyek megsemmisítik az út kedvezőtlen környezeti hatásait.
- * Az utakon az ökológiai folyosók elhelyezkedésének figyelembevételével haránt-átvezetéseket kell tervezni, a domborzatnak megfelelően. Az átvezetéseket egyedi tervdokumentáció alapján a szakhatóság engedélyezi.
- * Vízfolyások átvezetésénél nemcsak a víztestet, hanem az azt kísérő természetes társulásokat is át kell vezetni. Az átvezetés legalább olyan széles legyen, mint az átvezetést megelőző természetes mederszélesség háromszorosa.
- * Fenntartható gazdálkodási övezetben létesítendő és meglévő utak kivilágítása a csomópontok és létesítmények kivételével tilos. Az ilyen helyeken sem alkalmazhatók ultraibolya színekű lámpák.
- * Fenntartható gazdálkodási övezetben lévő utakat 15 éven belül a fentieknek megfelelően át kell alakítani.

A SZÁLLÍTÁSI INFRASTRUKTÚRA KIÉPÍTÉSÉNEK SZABÁLYOZÁSA

- * Fenntartható gazdálkodási övezetben a felszínen nem helyezhetők el olyan szállítási létesítmények, amelyek sértik a tájképet (pl. légvezetékek, olaj-, gáz- stb. szállító csövek).
- * Szállítási létesítményeket az ökológiai feltételek zavarása nélkül, egyedi tervezés és engedélyezés alapján lehet létesíteni.
- * Az építéssel és üzemeltetéssel kapcsolatos zavaró hatásokat, vagy havariák következtében előálló környezeti károkat a létesítő vagy üzemelő köteles azonnal megszüntetni, ill. a rekonstrukciót elvégezni.

A FAJOKKAL ÉS FAJTÁKKAL VALÓ GAZDÁLKODÁS SZABÁLYOZÁSA

- * Fenntartható gazdálkodási övezetben minden faj védett, azok kivételével, amelyeket a kérdéses terület esetében a szakhatóságok egyeztetése alapján tételesen felsorolnak. A kivételezés oka lehet: túlszaporodás, különös kártétel más élőlényeknek vagy gazdálkodónak. A kivétel engedélyezését a szakhatóságtól kell kérni. Direkt állományszabályozás a táplálékláncban felhalmozódó, biológiai úton le nem bomló mérgekkel tilos.
- * Fenntartható gazdálkodási övezetben tiltottak az előzőekben nem szabályozott olyan tevékenységek, amelyek megváltoztatják a meglévő vagy újonnan kialakított természetszerű élőhelyeket, ill. azok jellemző faji összetételét. Ilyen övezetekben a megengedett és szabályozott emberi tevékenységen kívül tilos minden olyan tevékenység, amely a fajok és egyedeik életkörülményeit vagy létét veszélyeztetik.

FENNTARTHATÓ TELEPÜLÉSEK SZABÁLYOZÁSA

Fenntartható település területhasználata során a nem települési célra használt, de közigazgatása alá tartozó területen betartatja a fenntartható gazdálkodási övezetekre vonatkozó szabályozást.

- * A település céljára használt területeken (lakóházak, közterületek, létesítményi területek) 30% zöldfelületet biztosít. (Ebbe beleértendők a lakóházak kertjei és a közhasznú zöldterületek.) A zöldfelület rendszerét úgy alakítja ki, hogy zöld folyosókat biztosít a vonalas létesítmények mentén.
- * Közigazgatási területén kijelöli a védett zónába tartozó területeket és azok fenntartásáról és fejlesztéséről gondoskodik.
- * Közigazgatási területén nem engedélyezi mérgező (toxikus) szereknek a környezetbe való jutását.

A TURIZMUS SZABÁLYOZÁSA

- * A fenntartható gazdálkodási övezeteket turisták szabadon látogathatják, ideiglenes vagy hosszantartó korlátozást a szakhatóság indokolt esetben rendelhet el.
- * A turizmus érdekeit szolgáló létesítmények kiépítésére és üzemeltetésére a fenntartható gazdálkodási övezetekre vonatkozó szabályok vonatkoznak.
- * A turizmus szabályozásának alapelve: nem változtathatja meg azt az értéket, amely létrehozta. Ennek értelmében tilos az élőhelyeket, értékeket veszélyeztető túlhasználat vagy a tájképet rontó létesítmény elhelyezése.

INTENZÍV HASZNÁLATÚ TERÜLETEK

Minthogy intenzív termelés sem folytatható a természet fenntartása nélkül, e területen a következő korlátozások érvényesek:

- * Nem szabad olyan tevékenységet folytatni, amely veszélyezteti a védett, vagy fenntartható gazdálkodási övezeteket, azaz, megváltoztatja ökológiai körülményeiket. Ezért minden területfejlesztési döntéssel kapcsolatban ilyen irányú környezeti hatásvizsgálatot kell elrendelni.
- * Mezőgazdasági tevékenységgel kapcsolatban tilos a tarlók és a terménymaradványok szabadtéri égetése.
- * Ipari tevékenységgel kapcsolatban a hatóság minden esetben megállapítja a kibocsátási (emissziós) határértékeket. Természetidegen, mérgező (toxikus) anyagok lerakása vagy

tárolása csak erre a célra kialakított helyen történhet, a természetet nem veszélyeztető módon.

- * Bányászat csak szakhatóság által elfogadott rekultivációs terv birtokában folytatható, a rekultiváció folyamatos.
- * Zöld folyosókat kell létesíteni a következő esetekben: külterületi útvonalak mellett fa-, vagy bokorsorokat; vízfolyások mentén a vízfolyás átmérőjének háromszorosán; monokulturális mezőgazdasági területeken legalább 500 hektáronként kell elválasztó fa- vagy bokorsorokat létesíteni legalább 5 méteres szélességben.
- * A töredék élőhelyeket fenn kell tartani.

Védettek a törvénnyel ilyennek minősített fajok, valamint minden olyan faj, amely élettevékenységével nem veszélyezteti az emberi tevékenység célját. Az ilyen fajokat nem szabad ok nélkül elpusztítani vagy veszélyeztetni.

3. A gazdasági rendszerváltás sarkalatos intézkedései és a hatalomváltás menete

**Ebben a fejezetben olyan nem-gazdasági intézkedéseket is tárgyalunk,
amelyek nélkül a gazdasági rendszerváltás nem valósítható meg.**

Az EU-jogrend tiltja, hogy a tagállamok olyan gazdaságpolitikát folytassanak, amely megkülönbözteti a saját (honi) és külföldi (bár EU-n belüli) árukat, tőkéket, gazdasági szereplőket. Más szóval: tiltja a hazai gazdaságot védő (protekcionista) gazdaságpolitikát. Hazai gazdaságunkat azonban – mint látni fogjuk - e szabályok betartásával is megvédehetjük. A védelmet jelentős mértékben az országos és helyi közhatalomnak kell - a mögé felzárkózó állampolgárokra támaszkodva - megszerveznie, és ezt megtehetik olyan eszközökkel, amelyek alkalmazását az EU-jog nem tiltja. Ilyen eszközöket ismertetünk a következőkben.

3.1 Föld- és piacvédelem az EU-joggal összhangban

SZÖVETKEZETI HÁLÓZAT

A vidéki gazdasági szereplők zöme – állami és önkormányzati ösztönzéssel és szervezési segítséggel - szövetkezeti formába (helyi általános szövetkezetekbe, és regionális termékpálya-szövetkezetekbe) tömörül. Ezeknek az uniós jog nem tiltja a versenytársaiktól való védekezést. Ezzel a szervezeti átalakulással a gazdaság fontos területein lényegében megvalósítható a hazai termelőket és fogyasztókat védő és támogató (protekcionista) gazdaságpolitika, minthogy lehetővé válik,

- * hogy az állam a szövetkezetek számára intézményesített hitelkonstrukciókkal (jogilag nem, de ténylegesen) előnyben részesítse a hazai mezőgazdasági és kisipari-háziipari termelőket, hiszen multik nem alakíthatnak szövetkezeteket;
- * hogy az agrárszövetkezetek jelentős EU-támogatást kapjanak, például beruházásaikhoz 50%-os vissza nem térítendő támogatást, és még 30% hitelt (persze, ennek feltétele a népet szolgáló közhatalom is);
- * hogy egy országos bolthálózat tagjai termékpálya-szövetkezetekkel olyan szerződéseket kössenek, amelyek folytán országosan előnyben részesítik a szövetkezeti (értsd: magyar) termékeket;

* hogy a közhatalom olyan utalványokkal adjon többletjövedelmet munkavállalóinak, nyugdíjasainak és segélyezettjeinek, amelyek csak termékpálya-szövetkezetekkel szerződött boltokban válthatók be.

(Az utóbbi két pont részleteit megtalálja az olvasó *A Szent Korona népe kelet és nyugat között* című füzetben, Drábik János cikkében, az ú.n. *Fehér Program* ismertetése keretében. A Fehér Program szerint a költségvetésből származó jövedelmeket négy éven keresztül évi 20%-kal kell emelni. Ennek egy figyelemre méltó előképéről kaptunk hírt a: „Szingapuri szerkezetváltás” /Figyelő 1981.4.22./ c. cikkben: „A kormány ... 1979-ben elrendelte a bérek három éven keresztüli évi húszszázalékos emelését annak érdekében, hogy a magas élől munka-igényű, de alacsony 'műszaki tartalmú', feldolgozottsági fokú termékek gyártását megszüntessék, és a termelési tényezőket a nagyobb hozzáadott értékű áruk előállítására csoportosítsák át.”)

Ez a szervezeti átalakulás lehetővé teszi a magyar föld megvédését is. Ennek kézenfekvő módja: a szövetkezeti alapszabályok előírják, hogy a tagok földjeiket csak a szövetkezeten belül (a szövetkezetnek vagy más szövetkezeti tagnak) adhatják el vagy adhatják bérbe, kilépéskor pedig fel kell ajánlaniuk ilyen vevőnek eladásra. (Mindez addig történik így, amíg az EU-jog megakadályozza, hogy az önkormányzatok elővételi jogot kapjanak.)

MIT VÁRHATUNK A HELYI ÁLTALÁNOS SZÖVETKEZETECTŐL?

A hálózat-szervezés eredményeképpen falvanként, kisvárosonként alakul egy-egy általános (értékesítési, beszerző, fogyasztási, és hitel-)szövetkezet, amely fokozatosan a lakosság túlnyomó részét – mint termelőt, értékesítőt vagy mint fogyasztót – tagként magában foglalja, és amely szerződéses kapcsolatban van a település önkormányzatával is. Egy ilyen szövetkezet – mint látni fogjuk – alkalmas lehet arra, hogy a településen

- * jelentősen növelje a foglalkoztatottságot;
- * legalább 10-20%-kal csökkentse és e szinten tartsa az alapvető élelmiszerek árát;*
- * jelentősen növelje a helyi termelők számára az értékesítési biztonságot és a felvásárlási árszínvonalat;*
- * az alapellátás területén megvédje a termelőket az import-árak dömpingjétől és mind a termelőket, mind a fogyasztókat a multik túlhatalommal való visszaéléseitől; és
- * rendszeresen megújuló forrásokhoz segítse az önkormányzatot, amelyeket a település fejlesztésére és/vagy az önkormányzattól húzott fizetések emelésére fordíthat; mégpedig mindezt az EU jogrenddel összhangban.

VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOK

A helyi általános szövetkezet – az önkormányzat éves helyi adóbevételének megfelelő összegben – *vásárlási utalványokat* (helyi fizetőeszközt) bocsát ki a tagok közötti teljesítménycsere közvetítő eszközeként. (Ezt a továbbiakban VU-nak rövidítjük.) Ezt az önkormányzat adófizetesként vagy bérlemények bérleti díjaként elfogadja $1\text{VU}=1,1\text{Ft}$

*Egy példa a lehetőségekre: 1939-ben 1 kg búzáért 20 fillért adtak, 1 kg kenyér 38 fillérbe került. A szorzó tehát kb. 2 volt. 2004-ben 1 kg búzáért 25 Ft-ot adtak, 1 kg kenyér 200 Ft-ba került. A szorzó: 8! A szövetkezeten belül ez ismét sokkal kisebb lehet. értékben. Ez nyilván keresletet támaszt a VU iránt. Ellentétként a szövetkezet – településfejlesztési célra – az önkormányzatnak átad annyi VU-t, amennyi a szövetkezeti bolt VU forgóalap-szükséglete fölött fennmarad.

ÁRUKÍNÁLAT TEREMTÉSE

A szövetkezet a szövetkezeti boltnak forgóalapként annyi VU-t ad, ami szükséges ahhoz, hogy a helyi termelőktől keresett árukat vásároljon. Az így beszerzett helyi árukat a fogyasztók forintért, vagy VU-ért egyaránt megvásárolhatják, ez utóbbi esetben $1\text{VU}=1,1\text{Ft}$ átszámítással (tehát 10%-os megtakarítással). Ez is növeli a VU iránti keresletet.

ÁRUKERESLET TEREMTÉSE

Hogyan jön létre a vásárlási utalványokkal való fizetés képessége, a „VU vásárlóerő”? Ennek több módja van:

- * Az önkormányzat a közmunkáért fizetett bérek és a segélyek egészét vagy egy részét VU-ban fizeti.
- * Az önkormányzat a költségvetéséből a közalkalmazottaknak a törvényesen kötelező fizetés fölött fizetéstöbbletet adhat VU-ban.
- * A szövetkezeti bolt a termelőknek VU-val fizet az átvett árukért, $1\text{Ft}=1,1\text{VU}$ átváltással, hogy a termelő szívesen adja áruját VU-ért.
- * A szövetkezet – az e célra rendelkezésére álló VU-összeg erejéig - tagjainak elad VU-t Ft-ért, vagy Ft-ot VU-ért, $1\text{VU}=1\text{Ft}$ átváltással. Ez arra ösztönöz, hogy a tagok Ft-keresetük egy részéért is VU-t vásároljanak, hiszen a boltban $1\text{VU}=1,1\text{Ft}$. (Ha például egy üveg lekvár ára 330.- Ft, azt 300 VU-ért is meg lehet vásárolni.)

A JOBB ÁRAK FORRÁSA

A szövetkezeti boltnak módja van arra, hogy *jobb felvásárlási árakat, és jobb eladási árakat* állapítson meg, mint a szövetkezeten kívüli világ, mert kimarad a közvetítő kereskedelem.

A HELYI TERMÉKEK ELŐNYE

A szövetkezeti boltban minden áru forintért is kapható, de *a szövetkezeti áruk VU-ért is megvásárolhatók*, mégpedig $1\text{VU}=1,1\text{Ft}$ átváltással. Ez arra ösztönöz, hogy a vevők „import”-áru helyett – ha van, szövetkezeti árut vásároljanak, és hogy szívesen fogadjanak el teljesítményükért bárkitől VU-t.

FORGÁSBIZTOSÍTÁS

A VU forgásbiztosított fizetőeszköz, ugyanis olyan vásárlási utalvány, amely csak a szerzés hónapjának utolsó napjáig érvényes, de érvénye minden hónap végén egy hónappal meghosszabbítható olyan módon, hogy tulajdonosa vesz a szövetkezettől egy bélyeget, és az utalvány hátára ragasztja. (Ezt a technikát az 1930-as években, az ausztriai Wörgl-ben – S.Gesell nyomán - sikeresen alkalmazták, de ma már elektronikus eszközökkel is kiváltható.) A felragasztandó bélyeg értéke az adott utalvány értékének 1%-a. Ez arra ösztönzi a VU-tulajdonosokat, hogy mennél előbb túladjanak VU-jukon, így jelentősen megnöveli a VU forgási sebességét, és gyakorlatilag kiküszöböli a VU „szalmazsák alatti” felhalmozását, ami jelentős bizonytalansági tényező lenne a helyi gazdaság számára.

MEGTAKARÍTÁS ÉS HELYI HITEL

Ha egy VU-tulajdonosnak éppen nincs annyi vásárolni valója, mint amennyi VU-ja van, nyilván szívesen kölcsönadja annak, aki – pl. vállalkozási célra – igényli. Akár kamatot sem kér, hiszen a kölcsönt lejáratkor teljes értékben visszakapja, míg ha nála marad, havonta 1%-ot rá kell költenie, hogy értékét megőrizze.

Ha nincs ilyen közvetlen hiteligénylő a VU-tulajdonos környezetében, vagy fél, hogy nem fogja visszakapni a kölcsönt, *takarékbetétet* nyithat a szövetkezetnél (ezért ez „hitelszövetkezet” is), amelybe – mondjuk – egy éves lekötéssel elhelyezheti VU-ját. A takarékbetétekre betett összegeket a szövetkezet hitelezi ki az igénylő vállalkozó tagoknak. (Ha bármilyen törvényes korlát miatt a települési szövetkezet nem működhet hitelszövetkezetként, ez úgy hidalható át, hogy a települési szövetkezet szerződéssel igénybe veszi egy közeli takarékszövetkezet ilyen szolgáltatását méltányos díjazás ellenében.)

AZ INFLÁCIÓ MEGKERÜLÉSE

Ha a forint – mint évek óta – továbbra is hónapról-hónapra veszít értékéből, a szövetkezeti tagok ezt helyi termékek vásárlása esetén nem érzik. A szövetkezet ugyanis hónapról-hónapra figyeli, hogy a környéken az alapvető termékek forint-ára hogyan alakul, és ha nő, akkor a szövetkezet ugyanilyen mértékben növeli a VU átváltási szorzóját a forinthez képest. (A VU-ban számított ár tehát nem nő.) Az infláció tehát a szövetkezeti áruk körében, a VU-val vásárlók számára megszűnik.

KÖZÖSSÉGI FELHALMOZÁS

A rendszerben két helyen jön létre közösségi felhalmozás:

- * Az önkormányzatnál felszabadulnak azok a forint-költségtételek, amelyek VU-val fedezhetők.
- * A szövetkezeti boltnál az árrésből – a termelőnek és a vásárlónak adott előnyök mellett is – kalkulálható nyereség.

E felhalmozások fejlesztésre és a település lakói jövedelem-növelésére fordíthatók.

3.2 Munkahelyvédelem az EU-joggal összhangban

MUNKAHELYVÉDELMI TÖRVÉNY

A multik munkahelyeink elleni hadjárata már évek óta folyik. Nap mint nap újabb gyárbezárásokról ad hírt a sajtó. A multik - monopolérdekeik szolgálatában - sorozatosan megszüntetik, olcsóbb bérű országba viszik át itteni üzemeiket. Ezzel fokozzák profitjukat - és a hazai munkanélküliséget. Ezt a folyamatot állítja meg a gazdasági rendszerváltás keretében hozandó *munkahelyvédelmi törvény*. Ez kialakítható úgy, hogy ne ríjon ki az észak-atlanti körhöz tartozó fejlett államok sok évtizedes gyakorlatából, ne ütközzék az EU-jogba.

(Mivel egy ilyen törvény megalkotása a gazdasági rendszerváltás idején nagyon sürgős lesz, a *Fennmaradás Műhely* keretében elkészült a törvény teljes szövegének tervezete. Lásd a Leleplező c. negyedéves könyvűjság 2001/1 számában.)

A munkahely-védelmi törvény kettős feladatot valósít meg:

- * Megmenti a privatizáció következtében még meg nem szüntetett munkahelyeket, valamint a már megszüntetett, de még le nem szerelt üzemeket.
- * Megelőzi egy előjogait veszélyeztetve látó tulajdonos részéről az olyan zsarolást, hogy előjogai elvesztése esetén megszünteti (ill. más országba telepíti át) üzemét, és vele a munkahelyeket.

A törvény a húsznál több munkavállalót foglalkoztató cégek és telephelyek tulajdonosait kötelezi, hogy a megszüntetés szándékát (ill. a már leállított telephelyet) jelentsék be a területi önkormányzatnak. (A bejelentést más érintett is megteheti.) Az üzem jelentőségétől függően a települési vagy a megyei önkormányzat *biztos* nevez ki, aki a termelő egység újraélesztése érdekében átmenetileg átveszi a tulajdonosi jogok gyakorlását. A biztos gondoskodik új potenciális tulajdonosról. Ez mezőgazdasági terméket feldolgozó egység esetében a nyersanyag-termelők szövetkezete, egyébként pedig a munkavállalókból alakuló MRP- (Munkavállalói Rész tulajdonosi Program) szervezet. A biztos a potenciális tulajdonossal közösen gazdasági tervet dolgoz ki, amely - megalapozottan - előirányozza a termelőegység bizonyos átmenet utáni veszteségmentes működését. E terv alapján az állam a termelőegységet *kisajátítja*. A kisajátítás összege az egységhez tartozó ingatlanok és ingóságok piaci értéke, de legfeljebb a privatizációkor a vevő által fizetett összeg valorizálva. (A tulajdonos a kisajátítási összeget bíróságon megtámadhatja, de ennek nincs halasztó hatálya.)

A gazdasági terv széleskörű megvitatása után az illetékes hatóság az egységet az átvevő el nem idegeníthető tulajdonába adja. Az induláshoz az átvevő kamatmentes újjáélesztési hitelt kap. Amikor az átvevő irányító szervezete felállt és munkához lát, a biztos szerepe megszűnik.

NEM KOMMUNISTA ÁLLAMOSÍTÁS!

Felmerülhet a kérdés: Megint államosítsák a gyárakat, mint a kommunisták? Itt azonban egészen másról van szó. Az igaz, hogy az *államnak* kell fellépnie a szuverenitására támaszkodva, de egészen más módon és más eredménnyel, mint ahogy a kommunisták tették. Éppen a multik monopóliumainak a terjeszkedése az, ami félelmetes analógiát mutat a kommunista államosítással: egész ágazatok, egész országok, régiók, földrészek kerülnek kis számú, de nagy hatalmú ember uralma alá. Ezt a hatalmat pedig a demokrácia eszközeivel egyre kevésbé tudja ellenőrizni és befolyásolni az állampolgárok közössége. (Nem hiába minősíti számos társadalomtudós a *"létező szocializmus"* volt rendszereit *államkapitalista* rendszereknek.) Az itt javasolt munkahelyvédelmi törvény - amellet, hogy megakadályozza a munkahelyeknek a magyar társadalom kárára való megszüntetését - a multik antidemokratikus centralizációjával szemben a dolgozó emberek öngazgató közösségeinek rendelkezése alá helyezi saját munkahelyeiket, amely közösségek szabadságát csak a közérdek (a többi közösség, illetve a nagyobb, befoglaló közösség érdeke) korlátozza.

